

Összefoglaló

a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság aktuális fejlesztéseiről

Készítette: Agrárminisztérium

Általában a tíz nemzeti park igazgatóság bemutatási tevékenységéről:

Az Agrárminisztérium több mint 40 milliárd forintot fordít a természeti értékeink megőrzését és bemutatását célzó közvetlen beruházásokra a 2020-ban véget érő többéves pénzügyi időszakban. Az így megvalósuló csaknem 100 projektnek köszönhetően legalább 100 000 hektáron javul természeti területeink és a természeti ismeretátadást szolgáló létesítmények állapota. A nemzeti park igazgatóságaink feladatellátása túlmutat a természetvédelmi területek megőrzésén, sok egyéb feladatuk mellett ellátják természeti örökségünk élményszerű bemutatását, és persze vezetnek környezeti nevelési programokat is.

A hazánkban nyilvántartott ökoturisztikai és környezeti nevelési tevékenységet végző létesítmények csaknem fele valamely nemzeti park igazgatóság fenntartásában van. Az igazgatóságok területén zajló nevelő, ismeretterjesztő munka csak részben valósul meg a szakemberek által vezetett túrák révén. Ugyancsak fontosak a védett területek természeti és kultúrtörténeti értékeit bemutató 186 db, csaknem 1000 km hosszú tanösvény-hálózat, a 64 bemutatóhely, a 33 látogatóközpont, 4 arborétum, vagy akár a 40 idegenforgalmi hasznosítású barlang is. Igazgatóságaink fő tudásátadási pontja pedig az a 15 erdei iskola, ahol a fiatalok megszólítása szakképzett pedagógusok és speciális oktatási programok segítségével történik.

Az igazgatóságok regisztrált látogatószáma meghaladja az 1,6 millió főt (a BfNPI 2019. évben: 431.533 fő). A hatalmas érdeklődés maga után vonja a kínálat folyamatos fejlesztésének, megújulásának szükségét is. Fejlesztéseink eredményeként létesítményeink magas színvonalra és speciális szakmai kínálatra már fel tudja venni a versenyt az egyéb, tisztán profitorientált turisztikai szereplőkkel is (pl. Pannon Csillagda csillagászati tárlata, Ipolytarnóci 4DX moziterem, VR szemüvegek számos bemutatóhelyen).

A Balaton-felvidéki NPI tevékenységéről:

Budapest után a Balaton az ország legjelentősebb turisztikai központja, vonzerejét a Balaton partja jelenti, a fürdőzési és vitorlázási lehetőségek sokaságával. A Magyar Turisztikai Ügynökség adatai szerint a Balaton térségében 2015 óta a külföldi és belföldi turisták száma összességében 14 százalékkal emelkedett, évente 2 millió fő körül mozog. Az állami természetvédelemnek felelőssége van ezen turisták megszólításában, természeti értékeink megismertetésében, a szezonális csökkenésében.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park esetében a 2010-ben mért csaknem 300.000 regisztrált érdeklődő száma mára megközelíti az évi 500.000 főt. Környezeti nevelési jellegű programjain évente több mint 50.000 résztvevőt számlál. Pedagógusok célja, hogy élményszerűen alakítsák ki a diákokban a környezettudatos magatartást, a biodiverzitás megőrzésének igényét, globális összefüggések megértését. Különleges programok közé tartoznak pl. Tihanyban levendulás szappankészítés, a kénsavas kőzetvizsgálás a geopark túrán, a Pannon Csillagdában csillagásztábor kicsiknek, a Kis Mesterségek Házában könyvkötés, kosárfonás programokra is lehetőség nyílik. Csopakon a Pele apó sétaút tábláin számos természetről szóló információ olvasható, és a park patakjában Bisel vizsgálatokat is végeznek az iskolásokkal.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság 38 ökoturisztikai létesítménye – legyen szó akár látogatóközpontról (4 db), bemutatóhelyről (7 db), barlangról (4 db), tájházról (1 db), vagy erdei iskoláról (2 db) valamint a számos tanösvényről – többszöri visszatérésre ösztönzi látogatóit.

Az előző programozási időszakban elkészült jelentősebb bemutatóhelyek az alábbiak:

- 2011. évben a tihanyi Belső-tó partján kialakított Levendulaház, ami komplex szolgáltatásai mellett a Tihanyi-félsziget kialakulásának és a levendula-termesztés rejtjelmeibe biztosít a család minden tagja számára élvezhető, interaktív betekintést.
- Magyarország elsőszámú, komplex csillagászati ismeretterjesztő élménycentruma a 2012-ben átadott bakonybéli Pannon Csillagda.
- 2015. évben a város alatti csónakázásra lehetőséget teremtő Tapolcai-tavasbarlang Látogatóközpont.

AKTUÁLIS PROJEKTEK ÖSSZEFOGLALÓAN

KEHOP-4.1.0: A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén Natura 2000 területeket bemutató hálózat kialakítása infrastruktúra-fejlesztéssel (Berek Világa Látogatóközpont kialakítása)

GINOP-7.1.5: Kis-Balaton Látogatóközpont kialakítása és a Diás-szigeti Fekete István Emlékhely fejlesztése

GINOP-7.1.9: Rejtett kincsek a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkban (Lóczy-barlang Látogatóközpont kialakítása, Salföldi Major fejlesztése, Hegyestű Geológiai Bemutatóhely fejlesztése, Tapolcai Tavasbarlang Látogatóközpont továbbfejlesztése)

INTERREG V-A AT-HU

- Kápolnapusztai Bivalyrezervátum Látogatóközpont fejlesztése
- Muraszemenyei Hódvár Vízitúra Kikötő fejlesztése

INTERREG DTP

- Hegyestű Geológiai Bemutatóhely fejlesztése (belső interaktív kiállítás és tanösvény kialakítása)

PROJEKTEK RÉSZLETEZÉSE

KEHOP-4.1.0-15-2016-00086: A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén Natura 2000 területeket bemutató hálózat kialakítása infrastruktúra-fejlesztéssel

A Balaton déli partján található természeti kincsek méltatlanul kevés figyelmet kapnak. Nem kivétel ez alól Ordacsehi és környéke sem, ahol a Dél-balatoni berkek élővilága még napjainkban is szinte érintetlen szépségében lelhető fel. A terület fekvése, megközelíthetősége és természeti értékei kiválóan alkalmassá teszik a beruházás számára, azonban a források szűkössége eddig nem tette lehetővé a létesítés megindítását.

A Berek Világa Látogatóközpont több tekintetben is hiánypótló a térség életében. A megvalósítás jól illeszkedik a Kormány belföldi turizmust, az aktív turisztikai formákat népszerűsítő politikájához, hiszen a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságnak egyelőre nincs a déli part mentén a természeti értékek bemutatására alkalmas ökoturisztikai központja. A létesítmény – több célcsoportot is megszólítva – a környezeti nevelés, oktatás, szemléletformálás kiinduló bázisa, kiszolgálja a társadalom természeti környezet megismerésére irányuló, sokszor kikapcsolódást, feltöltődést, rekreációt is érintő egyre növekvő igényét. Egész éves nyitva tartásával, tárlatával, programkínálatával egyértelmű hozadéka a Balaton térségét érintő szezonális csökkenés, az eltöltött vendégéjszakák számának növelése. A Kormány a 1142/2020. (IV. 8.) Korm. határozatával a kivitelezéshez szükséges források ráemelését elfogadta, a kivitelezési munkálatok megkezdéséhez érvényes építési engedéllyel rendelkezik.

GINOP-7.1.5: Kis-Balaton Látogatóközpont kialakítása és a Diás-szigeti Fekete István Emlékhely fejlesztése

A BfNPI közelmúltban létrehozott látogatóhelyeinek hálózatába szervesen illeszkedik a kis-balatoni fejlesztés is, hiszen korábban nem voltak biztosítottak az ideális feltételek ezen egyedülálló védett terület megismertetéséhez. Az Igazgatóság célja volt egy megfelelő látogatóközpont kialakítása a kiemelkedő jelentőségű, fokozottan védett nemzeti parki tájegység értékeinek közvetítésére. A tájba illeszkedő, a mai kor igényeit szem előtt tartó, több funkciós épület kiindulópontja a terület élővilágát bemutató szárazföldi és vízi túráknak. A kiállítás, a tanösvény és a kapcsolódó programok megvilágítják az élővilág változatosságát és az ökológiai összefüggéseket. A kiegészítő és kiszolgáló funkciók (étterem, bolt, játszótér, filmvetítés, madár volierek) hozzájárulnak a látogatók kellemes itt tartózkodásához. A látogatóközpont átadása 2020. szeptember 22-én lesz.

Az igazgatóság e projekt keretében újította fel közel 23 millió Ft-ból a Diás-szigeti Fekete István Emlékhelyet is, átadása 2019. november 19-én megtörtént (az épület külső és belső felújítása; burkolatok

cseréje, tető nádazása; meglévő kiállítótér egybe nyitása, új kiállítás létrehozása; Matula kunyhó felújítása).

GINOP 7.1.9: Rejtett kincsek a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkban

A Lóczy-barlang Látogatóközpont kialakítása, Balatonfüreden magában foglalja:

- a turistafogadás feltételeinek létrehozását vendégfogadó, információs terek kialakításával;
- az élményszerű látogatás feltételeit biztosító beltéri és szabadtéri interaktív kiállítás létrehozását,
- a kiállítás területén belül a Lóczy-barlang földtani és természeti értékeiről szóló filmek beszerzését, illetve a vetítésére alkalmas eszközállomány kialakítását;
- geológiai bemutató tanösvény kialakítását;
- a desztináció kínálatához és az attrakció arculatához illeszkedő ajándéktárgyak, illetve nemzeti parki termékek kereskedelméhez szükséges infrastruktúra (bolthelyiség), illetve vendéglátó egység (büfé) kialakítását (amely funkciók az épület hasznos alapterületének 11,3%-át teszik ki);
- a Látogatóközpont komplex akadálymentesítését, beleértve az infokommunikációs akadálymentesítést;
- az attrakció közvetlen környezetének fejlesztése részeként parkolók létesítését; településen belüli közúti irányító táblák kihelyezését;
- környezetbarát, megújuló energiát hasznosító épületenergetikai rendszer (zöld tető, napelem rendszer) kialakítását, amely 100%-ban fedezi az épületegyüttes energiaigényét (beleértve a fűtési, és a világítási energia egészét);
- család és gyermekbarát projektek megvalósítását a Látogatóközponthoz kapcsolódóan (gyermekgondozási helyiség kialakítása pelenkázóval, szélesített családok parkolóhely létesítése, célirányosan gyermekeknek szánt kínálat a büfében).

A Salföld Major fejlesztése, amely magában foglalja:

- a fogadóépület bővítését és projektarányos akadálymentesítését (a Major akadálymentes megközelíthetőségének kialakítása), beleértve az infokommunikációs akadálymentesítést;
- az élményszerű látogatás feltételeit biztosító fejlesztések megvalósítását (interaktív hangos táblák kialakítása árnyékolóval és padokkal, állatsimogató felújítása és az állatkennek átalakítása és bővítése);
- a turisták komfortérzetét javító fejlesztések megvalósítását (pihenőhelyek létesítése, a nemzeti park élővilágát bemutató egyedi pihenőpadokkal);
- a látogatómenedzsmentet célzó fejlesztések megvalósítását (teljes táblarendszer, beleértve az irányító- és tájékoztató táblák cseréjét és többnyelvűsítését magyar, angol és német nyelven, illetve egy darab tájékoztató tábla kihelyezése, amely az angol és német nyelvek mellett cseh, szlovák és lengyel nyelven is tartalmaz információkat a Bemutatóhellyel kapcsolatban, településen belüli közúti irányító táblák kihelyezése);
- az attrakció közvetlen környezetének fejlesztését (ennek részeként tereprendezés, kerékpártámaszok és hulladékgyűjtő edények elhelyezése, fásítás);
- család és gyermekbarát projektek megvalósítását (a meglévő játszótér fejlesztése új játékelemekkel és árnyékolással, illetve új játszótér létesítése a kisgyermek részére a fogadóépület mellett).

A Hegyestű Geológiai Bemutatóhely fejlesztése Monoszlón magában foglalja:

- a fogadó- és bemutató-épület projektarányos akadálymentesítését (az épületek megközelítésének és a mosdó akadálymentesítése), beleértve az infokommunikációs akadálymentesítést;
- a turisták komfortérzetét javító fejlesztések megvalósítását a bányagödörnél, a teraszon (1. szint) és a felső kilátónál (pihenőhelyek, asztalok, padok és egyedi pihenőágyak létesítése), pihenőpadok kialakítása a tereplépcső mentén az idősebb látogatók igényeinek figyelembevételével;
- a látogatómenedzsmentet célzó fejlesztések megvalósítását (teljes táblarendszer, beleértve az irányító- és tájékoztató táblák cseréjét és többnyelvűsítését magyar, angol és német nyelven, illetve egy darab tájékoztató tábla kihelyezése, amely az angol és német nyelvek mellett cseh, szlovák és lengyel nyelven is tartalmaz információkat a Bemutatóhellyel kapcsolatban, sorompó telepítése a beengedő kapuhoz, településen belüli közúti irányító táblák kihelyezése);

- az attrakció közvetlen környezetének fejlesztését (ennek részeként a lépcsők rendezése, fokok átrakása, a lépcsők mellett fémkorlátok elhelyezése, a felső kilátónál további korlát elhelyezése, kerékpártámaszok és hulladéktároló edények elhelyezése, környezet rendezése, terasz bazalt burkolatának felújítása, támfalak felújítása);
- család és gyermekbarát projektek megvalósítását (játszótér kialakítása és árnyékolása, a fogadóépület női mosdójában lenyitható pelenkázó létesítése).

A Tapolcai-tavasbarlang Látogatóközpont fejlesztése, amely magában foglalja

- az élményszerű látogatás feltételeit biztosító fejlesztések megvalósítását (a meglévő audio guide rendszer további három nyelvvvel (cseh, szlovák, lengyel) történő bővítése, valamint az audio guide kiegészítése a 3D-s film tartalmaival angol és német nyelven);
- család és gyermekbarát projektek megvalósítását (a belső udvaron található, meglévő játszótér árnyékolása).

INTERREG V-A

Ausztria-Magyarország Programban megvalósuló PaNaNet+ projekt

A PaNaNet – Pannonian Nature Network – Nyugat-Pannónia 4 nemzeti parkjának és 9 natúrparkjának hálózata. A partnerek kiemelt célja a határon átnyúló együttműködés keretében a védett területek látogatóprogramjainak minőségi továbbfejlesztése. Az infrastruktúra fejlesztésével, új információs anyagokkal, valamint látogatói és oktatási programokkal megkönnyítik és élményszerűvé teszik a különböző élőhelyek és azok állat- és növényfajainak megismerését.

Kápolnapusztai Bivalyrezervátum vonzerőfejlesztése

Az akadálymentesítési szempontoknak megfelelő korszerűsítés a kiállítás és a bemutató sétaút megújítására irányul, amely magában foglalja

- a pallóval burkolt tanösvény-részek és egyéb földösvények átalakítását, bizonyos szakaszok szilárd burkolattal történő ellátását,
- a meglévő akadálymentes mellékhelyiség korszerűsítését, valamint
- audio guide rendszer kialakítását,
- interaktív élményelemek biztosítását.

A tervezésnél a felhasználók széles csoportjának igényeit vették figyelembe, akik állapotuknál fogva hátrányt szenvednek az egyes szolgáltatások igénybevételénél és a közlekedésben. Ide sorolhatóak a mozgáskorlátozott látogatók és más fogyatékkal élők (pl. vak emberek és gyengén látó személyek, hallássérült látogatók) mellett pl. a kismamák, kisgyermekes családok, idősek is.

A fejlesztés hozzájárul a PaNaNet régió magyar oldalának az osztrák oldalhoz akadálymentesítési szempontból való felzárkóztatásához, a látogatói kör bővüléséhez, a térségben a vendégéjszakák számának növekedéséhez.

Muraszemenyei Hódvár Vízitúra Kikötő fejlesztése

A muraszemenyei Hódvár Vízitúra Kikötő kapacitása 2017-2018. év során bővült új tárolóhelyiség kialakításával, valamint új kenek és csónakok beszerzésével. A tervek között szerepel továbbá a csónaktároló épület napelemes energetikai fejlesztés, hód-les telepítése a bázis közelében, ahol a látogatóknak lehetősége nyílik a hód természet-alakító tevékenységének megfigyelésére.

A vízi turizmushoz kapcsolódóan 2018. évben fejlesztési terv készült a projekt keretében, valamint nemzetközi minősítést biztosító PaNaNet vízi túravezető képzés valósult meg az American Canoe Association (ACA: www.americancanoe.org) módszertana alapján a Murán, a Rábán és mellékfolyóikon. 2018 és 2019 nyarán a Kerka-Mura Vízimurit (a kétnapos PaNaNet vízi fesztivált) nagy érdeklődés mellett rendezték meg. Családi és baráti társaságok próbálhatták ki vadregényes folyókon az evezést, és sok más érdekes kihívást is teljesíthettek a csapatverseny keretében.

INTERREG DTP: Duna Transznacionális Program

Danube GeoTour/Dunai GeoTúra c. geoturisztikai projektben foglaltak megvalósítása a Bakony–Balaton UNESCO Globális Geoparkban.

2019-ben megvalósult a monoszlói Hegyestű Geológiai Látogatóhelyen egy új, vulkanológiai tematikájú, interaktív belső kiállítás. A Badacsonyon a „Tűzgyűrű” tanösvény, és a Szent György-hegyi tanösvény felújítása is megtörtént. A „Tűz útja” új tanösvényként került kialakításra Hegyestű és Szentbékálla között. Az igazgatóság szervezte a projektpartnerek közös megjelenését 2019. évi berlini ITB-n (világhírű turisztikai kiállítás). 11 partner részére saját tervezésű multimédiás infostandok kerültek legyártásra és kiosztásra. Elkészültek különféle szakmai anyagok, valamint digitális térképen kereshető projekt platform, és a felújított vulkanológiai tanösvényekhez magyar és angol nyelvű „Tűzhányók öröksége” című ismeretterjesztő füzetek. 2019. december 17-én megtörtént a teljes projekt ünnepélyes lezárása.